

Posouzení diplomové práce Veroniky Veselé „Resilience rodin dětí s poruchou autistického spektra“

Posudek oponentky

Předložená diplomová práce se zabývá aktuálním tématem, protože přibývá rodin, ve kterých žije dítě s PAS a je nutné sledovat, jak se rodiny vypořádají s doprovázejícím stresem, nároky na život rodiny a její vývoj.

Diplomová práce navazuje tematicky na práci bakalářskou s podobným tématem, kde autorka hovořila s rodiči dětí s PAS. Výsledků využila v další práci, zejména při vymezení tématu a cílů práce, tak i metodiky sběru dat.

Text je strukturován tradičně. V první části připomíná autorka dosažený stav poznání a přibližuje základní pojmy, se kterými pracuje i výsledky výzkumu ve sledované oblasti. Jedná se zejména o pojem resilience a jeho souvislosti. V centru zájmu je potom i resilience rodinná především v pojetí McCubbinových a F. Walshové.

Popis modelu rodinné resilience manželů McCubbinových jako silného teoretického zdroje diplomové práce, bych si představovala na základě prostudování původních pramenů a nikoliv jeho popis díky Sládečkové a Sobotkové. Zřejmě ke studiu pramenů došlo, ale v textu je obtížně identifikovatelné. Podobně model Walshové mohl být popsán podrobněji, článek je dispozici online. Pro čtenáře nemusí být úplně jasné, co třeba znamená „uvědomit si význam přesahu a spirituality“ apod.

Následující část se potom věnuje výzkumům rodiny s postiženým dítětem – přijetí diagnózy, faktorům pomáhajícím a naopak oslabujícím adaptaci rodiny, specifikům dítěte s PAS, projevům dítěte a vlivu těchto charakteristik na rodinu a její život. Víme, že stres působící v rodině s postiženým dítětem bývá silný a dlouhodobý, je dobře, že mu autorka věnuje dostatek pozornosti, včetně copingových strategií.

Vzhledem k tomu, že je ve výzkumu použit dotazník Family Hardiness, možná by stálo za to věnovat se i v teoretické části více tomuto pojmu v kontextu resilience a dalších teoretických východisek, které jsou ve výzkumu využity.

K výzkumu byl zvolen standardizovaný dotazník Family Hardiness Index (viz příloha A), jež byl doplněn dotazníkem zjišťující demografické údaje (viz příloha B). Dotazníky byly navíc doplněny o otevřené otázky (viz příloha C), které odkazují na zajímavé oblasti resilience rodin dětí s autismem. Metodika je inspirativní.

Nejsem si jistá, zda data dokáží dobře posoudit resilienci rodin, které se na výzkumu podílely, i když je to vždy velmi obtížné. Celkový výsledek dotazníku, pro který nejsou normy, je obtížné interpretovat, autorka se však o to snaží a porovnává údaje s dalšími výzkumnými daty z odborné literatury. Využívá k tomu zdatně i další svá zjištění – demografické údaje a odpovědi v otevřených otázkách.

I tato data, nám v posouzení resilience pomohou obtížně. Nevíme, nakolik jsou zjištěné okolnosti (složitost komunikace, mentální retardace dítěte, sociální opora, rodina volný čas) stresující nebo relativně vyřešené. Na druhou stranu se jedná o velmi zajímavé údaje, které pomáhají nahlédnout do života rodiny s dítětem s PAS a centrovat tím směrem nabídku podpory.

Otázky k obhajobě:

Uvažovala autorka ještě o dalším využití dat, které by nešlo napříč všemi rodinami? Např. skupiny, které vykazují odlišné výsledky v dotazníku nebo individuálně rodiny s vyšším pocitem strádání apod.

Je možné propojit data z bakalářské práce, přinesly by nové možnosti interpretace výsledků?

Práce Veroniky Veselé splňuje nároky kladené na magisterskou práci ve studiu oboru psychologie a doporučuji jí k obhajobě.

Praha 1.9.2022

Ida Viktorová